

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt w Polsce

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europa Inwestująca w Obszary Wiejskie.

Operacja pn. „Rekreacja i integracja – Morwowy Zakątek w Pogórze”
współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej
w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Projekt realizowany przez Stowarzyszenie Odnowa Wsi Pogórze

Partnerstwo Borów Niemodlińskich

ul. Rynek 52

49-100 Niemodlin

www.boryniemodlinskie.pl

www.facebook.com/partnerstwo.borowniemodlinskich

Partnerzy:

Gmina Strzeleccki, Gmina Dąbrowa,
Gmina Komprachcice, Gmina Łambinowice,
Gmina Niemodlin, Gmina Prószków,
Gmina Tułowice, Gmina Biała

Zmiany klimatu (przede wszystkim stopniowy wzrost średniej temperatury na terenie całego kraju) mogą być jednym z bardziej znaczących czynników mających wpływ na utratę bioróżnorodności w perspektywie do końca obecnego stulecia.

Fluktuacje temperatury były od zawsze czynnikiem determinującym kształt życia biologicznego na Ziemi. Skład gatunkowy zwierząt i roślin, rozmieszczenie i zasięgi poszczególnych siedlisk zawsze zmieniały się wraz ze zmianą warunków klimatycznych.

Po raz pierwszy jednak zmiany klimatu zachodzą w takim tempie, które nie pozostawia czasu wystarczającego do adaptacji gatunkom i siedliskom przyrodniczym. W strefie klimatycznej, w której znajduje się Polska, kluczowy wpływ na gatunki i siedliska w perspektywie najbliższych lat będzie miała intensyfikacja ekstremalnych zjawisk pogodowych takich jak gwałtowne, ulewne opady; porywiste wiatry; powodzie, czy długotrwałe utrzymujące się okresy bezopadowe, połączone z wysokimi temperaturami i występującymi w ich efekcie suszami.

Jednocześnie zmiany klimatu nakładają się na postępującą fragmentację i degradację środowiska spowodowaną działalnością człowieka. Utrudnia to naturalne sposoby reakcji organizmów na zmiany klimatyczne, takie jak migracje oraz przesuwanie zasięgów występowania.

Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i zachowanie właściwego stanu ochrony dziko występujących w Polsce i Unii Europejskiej, rzadkich, endemicznych (występujących tylko na danym terenie), podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi.

Ostoja to miejsce o warunkach sprzyjających egzystencji roślin, zwierząt lub grzybów zagrożonych wyginięciem lub rzadkich gatunków.

Celem tej ochrony jest także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Zadania polegające na ochronie ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową albo ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt mogą być realizowane przez tworzenie stref ochrony.

Gatunki chronione

Aktualne listy gatunków chronionych, jak również obowiązujące zakazy w stosunku do tych gatunków, określają następujące rozporządzenia:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów

Ochrona gatunkowa zwierząt

Zwierzęta chronione w Polsce są reprezentowane przez niemal 600 gatunków podlegających ochronie ścisłej.

Niektóre z nich to osobniki rzadkie i występujące wyłącznie na określonych obszarach, których większość z nas nigdy nie zobaczy w ich naturalnym środowisku, inne zaś występują dość powszechnie, co nie zmienia faktu, że są gatunkami szczególnie cennymi i zagrożonymi wyginięciem.

W gromadzie **ssaków** ochronie podlega 51 gatunków (m.in. żubr, kozica, wilk, żbik, ryś, niedźwiedź brunatny, morświn, nietoperze, zając bielak, chomik europejski).

Najwięcej zwierząt chronionych znajdziemy w gromadzie **ptaków**, reprezentowanej przez 427 gatunków. Należy jednak podkreślić, że zdecydowaną większość objęto ochroną bierną. Ochroną czynną objęty jest np. bocian czarny, bocian biały, orzeł przedni, puchacz, wróbel, jerzyk, głuszec, cietrzew, czajka, mewa mała, mewa czarnogłowa, mewa siwa, sokół wędrowny).

W Polsce chronionych jest 5 gatunków **gadów** (np. wąż eskulapa, żółw błotny).

W rodzinie **płazów**, ochronie gatunkowej podlega 10 zwierząt (np. rzekotka drzewna, traszka karpacka, traszka grzebieniasta).

Ochroną gatunkową objęto 5 gatunków **ryb**.
3 gatunki chroni się w sposób czynny:
jesiotr ostronosy, strzebla błotna, minóg morski.

W rodzinie **małży**, ochrona gatunkowa jest stosowana względem 5 gatunków.

Ochronie gatunkowej podlegają 4 skrzelonogi.

W rodzinie **ślimaków** ochronie gatunkowej podlega 21 gatunków, w rodzinie pajęczaków - 8 gatunków, a w rodzinie **owadów** - 57 gatunków.

Ochrona gatunkowa roślin

W Polsce występuje wiele roślin rzadkich, endemicznych i zagrożonych wyginięciem.

Lista publikowana przez Ministerstwo Ochrony Środowiska obejmuje aż 728 gatunków roślin wymagających ochrony.

415 gatunków roślin w Polsce podlega ochronie ścisłej, 301 gatunków objętych jest ochroną częściową.

Ochrona ścisła, nazywana też całościową, oznacza bezwzględny zakaz niszczenia i zmniejszania populacji danego gatunku poprzez: niszczenie, zrywanie, uszkodzenie, zbiór, przetrzymywanie, przenoszenie, niszczenie stanowisk, sprzedaż i wywożenie za granicę.

Ochrona częściowa ma zbliżony zakres, ale dopuszcza limitowany zbiór roślin na potrzeby ziołolecznictwa.

Babka górská
fot. Krzysztof Ziarnek